

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ТА ПОЛІТОЛОГІЇ**

**ПОЛІТИКА ТА ПРАВО
В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ:
ПОШУК РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

...

23 КВІТНЯ 2024

**Київ
Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова
2024**

УДК 32:341.3«364»(082)
П 50

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол № 8 від 28 березня 2024 року)*

П 50 **ПОЛІТИКА ТА ПРАВО В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ: ПОШУК
РІШЕНЬ** : збірник матеріалів Міжнарод. наук. конф. / за заг. ред.
П. В. Горінова ; Навчально-науковий інститут права та політології
УДУ імені Михайла Драгоманова (м. Київ, 23 квітня 2024 р.). – Київ :
Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. – 399 с.

Збірник матеріалів Міжнародної наукової конференції «Політика та право в умовах дії воєнного стану: пошук рішень» містить короткий зміст результатів науково-дослідних робіт наукових, науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів та студентів закладів вищої освіти, наукових установ і організацій. Збірник присвячено аналізу й оцінці політичних і правових аспектів у контексті воєнного стану, з особливим акцентом на українські реалії та міжнародну перспективу. У збірнику широко представлені теми, що стосуються захисту прав людини, правового регулювання під час воєнного стану, ролі національних та міжнародних інституцій у забезпеченні правопорядку та справедливості. Велика увага приділена питанням соціального захисту військовослужбовців та цивільного населення, особливостям правосуддя в умовах воєнного стану. Дослідження в збірнику відзначаються глибоким аналітичним підходом та різноманітністю методологій, що дозволяють оцінити складність та багатовекторність правових і політичних викликів сучасного світу.

Збірник є джерелом для науковців, юристів, політологів, а також для всіх, хто цікавиться глибоким розумінням сучасних правових і політичних реалій. Він сприяє науковому діалогу, обміну знаннями та досвідом між фахівцями різних галузей, що є ключовим для вироблення комплексних підходів до вирішення глобальних викликів сучасності.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, правильність фактів і посилань несуть автори матеріалів.

УДК 32:341.3«364»(082)
DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-MK_NNIPiP_2024

© Автори публікацій, 2024
© ННПіП УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024
© Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024

Іван ХУДЯКОВ / Ivan KHUDIAKOV

*здобувач вищої освіти Навчально-наукового інституту права та політології
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (м. Київ)*

Наталія СУХИЦЬКА / Nataliia SUKHUTSKA

*кандидат юридичних наук, доцент
завідувач кафедри правознавства та галузевих юридичних дисциплін
Навчально-наукового інституту права та політології
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (м. Київ)*

КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ АБО ПРЕКУРСОРІВ

Наркоманія – це одне з найгостріших соціальних явищ сучасності, яке становить значну загрозу національній безпеці України. Незаконний обіг наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів (далі – НЗ) дестабілізує суспільство, завдає шкоди здоров'ю людей, негативно впливає на демографічну ситуацію, сприяє поширенню злочинності.

Незважаючи на вжиті заходи, кримінальні правопорушення у цій сфері залишаються одними з найактуальніших проблем сьогодення. Їх поширеність обумовлюється комплексом причин, серед яких:

- зростання попиту на наркотики;
- доступність прекурсорів для виготовлення наркотичних засобів;
- недостатня ефективність правоохоронної діяльності;
- недосконалість законодавства;
- відсутність належної профілактичної роботи.

Дослідження НЗ базується на ґрунті загальнотеоретичних положень кримінального права, а також спеціальних знань з галузі кримінології, наркології, соціології, психології та інших наук.

Загальнотеоретичні положення кримінального права:

– Кримінальний кодекс України (далі – КК України) визначає поняття, об'єкт, об'єктивну та суб'єктивну сторону, суб'єкт злочинів у сфері обігу НЗ.

– Закон України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги та прекурсори» встановлює правові основи державного регулювання обігу НЗ.

– Теорія кримінального права дає уявлення про загальні закономірності злочинності, поняття та види злочинів, їх кваліфікацію, стадії вчинення злочину, співучасть тощо.

Кримінальне право виділяє такі основні види кримінальних правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення

1. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту [2, ст. 309];

2. Незаконний збут наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів [2, ст. 307];

3. Посів або вирощування снотворного маку чи конопель [2, ст. 310];

4. Викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем [2, ст. 315];

5. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, перевезення, пересилання, зберігання з метою збуту або збут отруйних і сильнодіючих речовин [2, ст. 321];

6. Порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів [2, ст. 320];

7. Спонукування неповнолітніх до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів [2, ст. 323].

Після ознайомлення з видами кримінальних правопорушень у сфері НЗ можна провести аналіз чинного законодавства у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів.

З метою протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів (далі – НПР), в Україні існує чинне законодавство, яке постійно вдосконалюється. Основним законом, що регулює цю сферу, є Закон України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори» [4]. Він визначає правові та організаційні засади державної політики щодо обігу НПР, встановлює порядок державного контролю, повноваження органів виконавчої влади, права та обов'язки фізичних і юридичних осіб у цій сфері.

Окрім цього Закону, діють інші нормативні акти, що конкретизують його положення:

– Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів»;

– Наказ МОЗ України «Про затвердження Порядку обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів»;

– інші нормативно-правові акти.

Характеристика чинного законодавства

Чинне законодавство України у сфері обігу НПР має такі особливості:

– Комплексний характер: воно охоплює всі аспекти обігу НПР, від їх виробництва до реалізації та знищення [2] ;

– Жорсткість: за незаконне виробництво, обіг та зловживання НПР передбачена сувора відповідальність;

– Відповідність міжнародним стандартам: законодавство України у цій сфері гармонізовано з міжнародними стандартами, зокрема з Конвенцією ООН про боротьбу з незаконним обігом наркотичних засобів і психотропних речовин 1988 року.

Переваги та недоліки чинного законодавства.

Переваги:

– ефективна протидія незаконному обігу НПР;

– зниження рівня злочинності, пов'язаної з наркотиками;

– захист здоров'я населення.

Недоліки:

– складність та громіздкість процедур, пов'язаних з обігом НПР;

– недостатнє фінансування програм з лікування та реабілітації наркозалежних осіб.

Після аналізу чинного законодавства можна знайти шляхи вдосконалення законодавства та практики його застосування у сфері НЗ.

Для удосконалення законодавства слід дотримуватися таких напрямків:

-
- Жорсткіше покарання за злочини у сфері обігу наркотиків:
- збільшення максимальних строків позбавлення волі за збут та зберігання наркотиків, особливо в крупних розмірах.
 - введення конфіскації майна для осіб, засуджених за наркозлочини.
- Криміналізація нових діянь:
- введення відповідальності за пропаганду наркотиків у мережі Інтернет.
 - криміналізація схиляння до вживання наркотиків.
- Вдосконалення кваліфікації злочинів:
- розмежування відповідальності за збут наркотиків та їх зберігання для особистого вживання.
 - уточнення критеріїв визначення «великих» та «особливо великих» розмірів наркотиків.
- Для удосконалення практики його застосування слід дотримуватися таких ідей:
- підвищення ефективності розслідування наркозлочинів:
 - використання нових методів розслідування, таких як оперативно-розшукові заходи, контрольовані поставки наркотиків.
 - покращення координації роботи правоохоронних органів.
- Підвищення кваліфікації суддів та прокурорів:
- проведення спеціальних тренінгів та семінарів з питань кваліфікації та розслідування наркозлочинів.
 - видання методичних рекомендацій щодо застосування законодавства у цій сфері.
- Забезпечення невідворотності покарання за наркозлочини:
- зменшення кількості випадків закриття кримінальних справ за наркозлочини.
 - приведення судової практики у відповідність до вимог закону.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України. URL : <https://www.president.gov.ua-/documents/constitution>
2. Кримінальний кодекс України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/-2341-14#Text>
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
4. Закон України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини, прекурсори та їх аналоги». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/60/95-%D0%B2%D1%80#Text>
5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/770-2000-%D0%BF#Text>